

Foto: Københavns Amt

6 På vandretur Smør- og Fedtmosen

KØBENHAVNS AMT

Som en grøn oase ligger Smør- og Fedtmosen klemt inde mellem Hillerød motorvejen, Værebrovej og Klausdalsbrovej. På vandreturen kommer man i kontakt med mange typer natur – fra de vådeste partier med sump, sø og gamle tørvegrave over krat og småskove til tørre områder med græs og buske, hvor der græsser får og heste. Der er mange fugle i området, og om foråret kan man høre sangen fra blandt andre nattergal, rørsanger og tornsanger. Moserne har en større bestand af snoge og et rigt planteliv med over 200 arter. Området blev fredet i 1943.

A **Boghvedeholm** kaldes det højtliggende areal mellem Fedtmosen og Smørmosen. Formentlig har der tidligere været dyrket boghvede. Nu om dage er der heste i området, som tumler sig på den store græsfæld, hvor der vokser tjørne- og rosenbuske samt bævreasp, pil og gyldenris. Sjaggeren ses ofte på det åbne græsareal på jagt efter insektlarver og anden føde, som den bringer til ungerne i en nærliggende ynglekoloni.

B **Fedtmosens** navn er måske en hentydning til, at en mose er et sted hvor jorden er fedtet, mørkt og slimet. En anden forklaring går på, at den nærliggende Boghvedeholm mider om et "fed" (landtange), hvor navnet Fedtmosen er opstået. Herfra til at kal-

de den anden mose for Smørmosen, er der så ikke så langt! Begge moser og Boghvedeholm er omfattet af fredninger fra 1940'erne. Siden den tid har landskabet imidlertid ændret karakter fra et åbent mose- og græsningsområde til en mere tilgroet tilstand med træer og buske. En ny fredning er på vej - med bestemmelser om naturpleje og udvidelse af det fredede område.

C **Tipperup Å** har sit udspring ved Smørmosen. Herfra løber åen i nordvestlig retning mod Sønder sø i Værløse, hvor den møder Jonstrup Å, der efter udløbet i Værebros Å ender i Roskilde Fjord. Tipperup Å og de to moser ligger geologisk set i bunden af en bred tunneldal, som blev skabt under den sidste istid. Her lå engang en stor sø – Tipperup Sø. Skråningerne ned mod "søen" er 10-20 meter høje, og ses i dag tydeligst, når man fra dalbunden kikker mod Klausdalsbrovej.

D **Ny sø.** Mange vandhuller og søer i Smør- og Fedtmosen er skabt ved tørvegravning under 1. og 2. Verdenskrig. Denne langstrakte sø er dog langt nyere og er fremkommet ved oprens-

ning og udvidelse af nogle tilgroede vandhuller i 1995. Herlev Kommune har stået for arbejdet, mens Københavns Amt har givet økonomisk støtte. I 2004 er der foretaget endnu en udvidelse af søens areal. Amtet har gennem de senere år givet tilskud til en række naturforbedrende projekter i hele området, for eksempel oprensning og etablering af vandhuller til padder og opsætning af hegn, så får og kreaturer kan afgræsse tilgroede områder. Ved søen kan man opleve grågæs og knopsvaner på nærmeste hold, ofte med et kuld gæslinger eller unger efter sig. Pas på ikke at komme for tæt på svanerne, når de har unger. Svanen kan være temmelig "beskyttende" overfor sit afkom!

E **Planter i vejkanten.** Selvom denne del af vandreturen er præget af støj fra Hillerød motorvejen, kan det godt betale sig at sætte tid af til at kikke på blomster. På vejskråningerne vokser store og farverige planter som musevikke, dueurt, gyldenris og pastinak.

F **Tørvegraven,** som man her kommer ganske tæt på, er i sommerperioden næsten dækket af den smukke hvidblomstrede sumpplante kærmysse, som er en forholdsvis sjælden plante. Langs kanten vokser almindelig mjøddurt, ladden dueurt og bitersød natskygge.

Et bidrag til Sundhedsstyrelsens kampagne "Rør dig 30 minutter om dagen".

Folderen er udarbejdet af Københavns Amt, 2003. Genoptryk 2005.
Yderligere eksemplarer kan rekvireres på tlf.: 4322 2222
eller e-mail: tekniskforvaltning@kbhamt.dk
Websted: www.kbhamt.dk

Grafisk produktion: Hafnia Grafisk/533158

Turen er 3 kilometer lang og velegnet for kørestolsbrugere, da den hele vejen forløber på et jævnt og kørefast underlag af asfalt eller grus. I kørestol er ruten lettest at gennemføre ved at køre mod uret (rækkefølgen A-F), hvor terrænstigningerne maksimalt er 1:18. Turen har ikke særskilt afmærkning, men følger eksisterende stier. Der er borde og bænke flere steder i området.

- 1** Terrænstigning på max. 1:18.
- 2** Vær opmærksom på cyklister på cykelstien langs Hillerød motorvejen.
- Mulighed for genvej.
- A** Udvalgte seværdigheder.

